Europa-Parlamentet
2019-2024

Udenrigsudvalget

2022/2195(INI)

13.3.2023

UDKAST TIL BETÆNKNING

om Usbekistan
(2022/2195(INI))

Udenrigsudvalget

Ordfører: Ilhan Kyuchyuk

Ordfører for udtalelse fra det associerede udvalg i henhold til forretningsordenens artikel 57:
Roman Haider, Udvalget om International Handel

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om Usbekistan
(2022/2195(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til den fælles meddelelse af 15. maj 2019 fra Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik med titlen "EU og Centralasien: Nye muligheder for et stærkere partnerskab" (JOIN(2019)0009),

– der henviser til Rådets konklusioner af 17. juni 2019 vedrørende den nye EU-strategi for Centralasien,

– der henviser til den fælles meddelelse af 19. september 2018 fra Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik med titlen "Styrkede forbindelser mellem Europa og Asien – byggesten til en EU-strategi" (JOIN(2018)0031),

– der henviser til den fælles meddelelse af 1. december 2021 fra Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik med titlen "Global Gateway" (JOIN(2021)30),

– der henviser til resultaterne af det 18. udenrigsministermøde mellem EU og Centralasien den 17. november 2022 i Samarkand, som fokuserede på at finde løsninger på fælles udfordringer,

– der henviser til den fælles pressemeddelelse fra stats- og regeringscheferne fra Centralasien og Det Europæiske Råds formand, der blev udsendt efter det første regionale møde på højt plan i Astana den 27. oktober 2022,

– der henviser til den fælles pressemeddelelse af 28. oktober 2022 fra Sjavkat Mirzijojev, Republikken Usbekistans præsident, og Charles Michel, formand for Det Europæiske Råd,

– der henviser til partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem De Europæiske Fællesskaber og deres medlemsstater på den ene side og Republikken Usbekistan på den anden[1],

– der henviser til det 18. møde i Underudvalget vedrørende Retlige og Indre Anliggender, Menneskerettigheder og dertil knyttede Spørgsmål under partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem EU og Usbekistan den 29. marts 2022,

– der henviser til de afsluttende bemærkninger om den sjette periodiske rapport om Usbekistan fra FN's Komité for Afskaffelse af Diskrimination mod Kvinder af 1. marts 2022,

[1] EFT L 229 af 31.8.1999, s. 3.

– der henviser til de afsluttende bemærkninger fra FN's Menneskerettighedskomité om den femte periodiske rapport af 1. maj 2020 om Usbekistan vedrørende den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder,

– der henviser til rapporten fra FN's særlige rapportør om fremme og beskyttelse af menneskerettighederne i forbindelse med terrorbekæmpelse efter et officielt besøg i Usbekistan fra den 29. november til den 7. december 2021, som blev offentliggjort den 25. februar 2022,

– der henviser til den endelige rapport fra Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa/Kontoret for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder om præsidentvalget den 24. oktober 2021, der blev offentliggjort den 22. april 2022,

– der henviser til sin henstilling af 26. marts 2019 til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik om den nye omfattende aftale mellem EU og Usbekistan[2],

– der henviser til sine tidligere beslutninger om Usbekistan,

– der henviser til forretningsordenens artikel 54,

– der henviser til udtalelse fra Udvalget om International Handel,

– der henviser til betænkning fra Udenrigsudvalget (A9-0000/2023),

A. der henviser til, at Usbekistan spiller en vigtig rolle i Centralasien, som er en region af strategisk interesse for EU med hensyn til sikkerhed, konnektivitet, energidiversificering, konfliktløsning og forsvaret af den multilaterale regelbaserede internationale orden;

B. der henviser til, at forhandlingerne om en udvidet partnerskabs- og samarbejdsaftale mellem Den Europæiske Union og Usbekistan, som moderniserer den eksisterende partnerskabs- og samarbejdsaftale, der blev undertegnet i 1999, formelt blev indledt den 23. november 2018 og blev afsluttet med succes den 6. juli 2022; der henviser til, at den omfattende udvidede partnerskabs- og samarbejdsaftale kræver Parlamentets godkendelse for at kunne træde i kraft;

C. der henviser til, at EU har afsat 76 mio. EUR for de første fire år (2021-2024) af sit syvårige vejledende flerårige program for 2021-2027 for Usbekistan, hvoraf yderligere 7 mio. EUR er øremærket til at støtte menneskerettigheder og civilsamfundsorganisationer;

D. der henviser til, at der brød protester ud i Republikken Karakalpakstan den 1. juli 2022 efter offentliggørelsen af de foreslåede ændringer af Usbekistans forfatning, som ville have afskaffet landets status som selvstændig republik i Usbekistan og dets ret til at løsrive sig; der henviser til, at mindst 21 mennesker blev dræbt, da myndighederne efterfølgende slog hårdt ned; der henviser til, at 22 personer blev dømt den 13. januar 2023 for deres deltagelse i urolighederne, og at Dauletmurat Tajimuratov, en advokat,

[2] EUT C 108 af 26.3.2021, s. 126.

der er anklaget for at lede urolighederne, blev idømt 16 års fængsel; der henviser til, at retssagen den 7. februar 2023 blev indledt mod yderligere 39 personer, der anklages for at have deltaget i demonstrationerne;

E. der henviser til, at Usbekistan er klassificeret som "ikke frit" i Freedom Houses "Freedom in the World and Freedom on the Net"-klassificering fra 2022 og er placeret som nr. 133 ud af 180 lande i Journalister Uden Grænsers internationale pressefrihedsindeks for 2022, hvilket er en forbedring i forhold til 157. plads i 2021, selv om landets samlede score faldt;

F. der henviser til, at Parlamentets Udenrigsudvalg besøgte Usbekistan den 23. og 24. februar 2022; der henviser til, at dets Delegation til de Parlamentariske Samarbejdsudvalg EU-Kasakhstan, EU-Kirgisistan, EU-Usbekistan og EU-Tadsjikistan og for Forbindelserne med Turkmenistan og Mongoliet regelmæssigt har besøgt Usbekistan;

Forbindelserne mellem EU og Usbekistan

1. glæder sig over afslutningen af forhandlingerne om den udvidede partnerskabs- og samarbejdsaftale mellem EU og Usbekistan, som skaber en ny, moderne og ambitiøs ramme for uddybning af de bilaterale forbindelser; gentager, at aftalen lægger stor vægt på fælles værdier, demokrati og retsstatsprincippet, menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder samt bæredygtig udvikling; bemærker, at det også danner grundlag for et styrket samarbejde inden for udenrigs- og sikkerhedspolitikken, herunder om spørgsmål som regional stabilitet, internationalt samarbejde og konfliktforebyggelse;

2. noterer sig de ambitiøse reformer, der er planlagt inden for rammerne af udviklingsstrategien for det nye Usbekistan for 2022-2026, som har til formål at opnå reelle forandringer i landet med hensyn til socioøkonomisk udvikling, effektiv forvaltning og respekt for menneskerettighederne; understreger, at forfatningsreformen er en mulighed for at styrke retsstatsprincippet og give reformerne et solidt retsgrundlag; opfordrer myndighederne i Usbekistan til at fortsætte denne proces i samråd med borgere og interessenter, herunder Europarådets Venedigkommission, på grundlag af internationale normer og bedste praksis;

Regionalt samarbejde, internationale forbindelser og globale udfordringer

3. bemærker, at Usbekistan er i en enestående position til at fungere som drivkraften for regionalt samarbejde, der kan hjælpe Centralasien med at blive et mere modstandsdygtigt, velstående og tættere forbundet økonomisk og politisk rum; opfordrer EU til at intensivere sit politiske engagement med Centralasien i overensstemmelse med dets geostrategiske betydning; understreger det store potentiale i et gensidigt fordelagtigt samarbejde om bæredygtig konnektivitet, navnlig gennem Global Gateway-strategien om initiativ, energi og sikkerhed;

4. anerkender, at Ruslands angrebskrig mod Ukraine og dens konsekvenser indebærer både udfordringer og muligheder for Usbekistan og andre centralasiatiske stater, som traditionelt har opretholdt tætte forbindelser med Rusland; bemærker, at Usbekistan undlod at stemme ved afstemningerne om FN's Generalforsamlings resolutioner om

Ukraine, navnlig resolutionerne af 2. marts 2022, 24. marts 2022 og 23. februar 2023, der krævede, at den russiske offensiv og øjeblikkelige tilbagetrækning fra Ukraine blev bragt til ophør; bemærker, at Usbekistan modsatte sig udelukkelsen af Rusland fra FN's Menneskerettighedsråd den 7. april 2022; bemærker tilsagnet fra Usbekistans politiske ledelse om ikke at tillade omgåelse af de sanktioner, der er pålagt Rusland;

5. noterer sig Usbekistans mangeårige og tætte forbindelser med Afghanistan, som er fortsat efter Talibans magtovertagelse; roser dets bestræbelser på at afbøde den alvorlige humanitære krise i landet gennem ydelse af humanitær bistand og elektricitet; opfordrer Usbekistan til at bruge sine kontakter med Taliban til at opfordre til respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder for alle afghanere, navnlig kvinder, piger og mindretal, som er afgørende forudsætninger for et større internationalt engagement med Afghanistan; udtrykker på ny sin kraftige fordømmelse af Talibans beslutninger om at forbyde kvinder og piger at deltage i gymnasiale uddannelser og universitetsuddannelser og at forbyde ansættelse af kvinder i ikkestatslige organisationer;

6. glæder sig over aftalen af 27. januar 2023 mellem Usbekistan og Kirgisistan om fastlæggelsen af grænsen mellem de to lande, som løser de udestående spørgsmål mellem de to parter og afslutter en proces, der har varet tre årtier;

Menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, retsstatsprincippet og civilsamfundet

7. beklager tabet af menneskeliv under protesterne i Republikken Karakalpakstan den 1. og 2. juli 2022; opfordrer myndighederne til at undersøge sikkerhedstjenesternes handlinger, der førte til dødsfald og kvæstelser blandt demonstranterne, og opfordrer myndighederne til at retsforfølge de ansvarlige; opfordrer til, at retsvæsenets uafhængighed og gennemsigtighed sikres i de sager, der er knyttet til protesterne; glæder sig over de usbekiske myndigheders tilsagn om at opretholde den nuværende forfatningsmæssige status i Karakalpakstan;

8. understreger den vigtige rolle, som civilsamfundet kan spille med hensyn til at støtte effektive og inkluderende reformer og god regeringsførelse; beklager hindringerne for registrering af NGO'er og de forpligtelser, der er pålagt NGO'er, der modtager udenlandsk finansiering, i henhold til forordningen om koordinering mellem ikkestatslige ikkekommercielle organisationer og offentlige myndigheder i forbindelse med gennemførelsen af internationale tilskudsprojekter, der blev godkendt ved dekret nr. 328 af 13. juni 2022 fra Usbekistans ministerkabinet, og som mindsker spillerummet for civilsamfundsaktiviteter og hindrer udøvelsen af foreningsfriheden;

9. understreger behovet for at sikre respekt for journalisters, uafhængige bloggeres og menneskerettighedsforkæmperes rettigheder og deres beskyttelse mod chikane, pres og trusler og for at undersøge eventuelle angreb mod dem;

10. bemærker, at kønsbaseret vold mod kvinder fortsat er udbredt på trods af vedtagelsen af en række love, herunder loven om beskyttelse af kvinder mod chikane og vold fra 2019; beklager, at vold i hjemmet ikke er defineret eller specifikt kriminaliseret i Usbekistans lovgivning; opfordrer myndighederne til at træffe foranstaltninger til at bringe Usbekistan i overensstemmelse med landets forpligtelser i henhold til konventionen om

afskaffelse af alle former for diskrimination imod kvinder som anført i de afsluttende bemærkninger til den sjette periodiske rapport fra FN's Komité for Afskaffelse af Diskrimination mod Kvinder; opfordrer de usbekiske myndigheder til at samarbejde med civilsamfundsorganisationer og internationale partnere om at løse disse problemer;

°

° °

11. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen og næstformanden for Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik og til Republikken Usbekistans præsident, regering og parlament.